

Sygn. akt VIII GC 2063/22 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2023 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy
w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Tadeusz Górka

Protokolant sekretarz sądowy Magdalena Piskow

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 marca 2023 r. w Bydgoszczy według przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Ł.

przeciwko Ł. W.

o zapłatę

zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 186,32 zł (sto osiemdziesiąt sześć złotych trzydzieści dwa grosze) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 30 maja 2022 roku do dnia zapłaty,

oddala powództwo w pozostałej części,

zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 758,81 zł (siedemset pięćdziesiąt osiem złotych osiemdziesiąt jeden groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia o kosztach zawartych w niniejszym orzeczeniu do dnia zapłaty.

Sędzia Tadeusz Górka

Sygn. akt VIII GC 2063/22 upr

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Ł. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i w konsekwencji zasądzenie od pozwanego Ł. W. kwoty 2 351,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od dnia 28 maja 2022 r. do dnia zapłaty. Na żądanie pozwu składała się również kwota 186,32 zł tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 30 maja 2022 r. do dnia zapłaty. Nadto powódka domagała się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Powódka wniosła także o udzielenie zabezpieczenia dochodzonego roszczenia poprzez zajęcie do wysokości 2 351,80 zł wierzytelności z wszelkich rachunków bankowych prowadzonych przez stronę pozwaną.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że prowadząc działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług transportowo-logistycznych, przyjęła od strony pozwanej zlecenie transportowe. Jak wyjaśniono, w ramach jego realizacji sporządzono międzynarodowy list przewozowy, potwierdzający fakt dostarczenia towaru, będącego przedmiotem umowy. Powódka zaznaczyła, że za zrealizowany przewóz wystawiła na rzecz pozwanego fakturę VAT. Podkreślono, że strony prowadziły długofalową i pomyślnie przebiegającą współpracę – powódka realizowała na rzecz pozwanego szereg zleceń, zaś strona pozwana nie zgłaszała żadnych zastrzeżeń dotyczących współpracy. Uzupełniono,

że w dniu 8 kwietnia 2022 r. strona pozwana wystosowała do (...) sp. z o.o. zgłoszenie reklamacyjne wraz z notą obciążeniową, na podstawie których pozwany wniósł zastrzeżenia w zakresie zrealizowanej przez powódkę usługi transportowej, które miały polegać na niedochowaniu terminu dostawy oraz na niedozwolonym przeładunku towaru. W związku z powyższym, pozwany obciążył powódkę karą umowną w wysokości 500,00 euro i odmówił jej uiszczenia pełnej należności wynikającej z wystawionej faktury VAT. Kontynuowano, iż aby móc stwierdzić skuteczność rzeczonego zgłoszenia reklamacyjnego winno ono zostać przedłożone stronie powodowej – a nie (...) sp. z o.o. Powódka twierdziła, że w/w notę obciążeniową wystawiono bezpodstawnie, co jednoznacznie wskazywało na nieważność łączącego strony zlecenia. Z uzasadnienia pozwu wynikało również, że strona pozwana nie poniosła żadnej szkody z dostarczenia towaru na miejsce ładunku. Zdaniem strony powodowej, roszczenie odszkodowawcze i odmowa uiszczenia należności nie zostały przez stronę pozwaną należycie uzasadnione. W dalszej kolejności podano, że w dniu 10 czerwca 2022 r. pozwany częściowo uregulował należności wobec powódki dokonując zbiorczego przelewu w wysokości 5 002,63 zł, wcześniej dokonując nieuzasadnionego potrącenia wzajemnych wierzytelności i bezpodstawnie kompensując należność wynikającą ze spornego zlecenia. Ostatecznie podano, że pozwany powinien uregulować na rzecz powódki należność co do kwoty 2 351,80 zł, która wynikała z w/w faktury VAT. Powódka podsumowała, że strona pozwana – pomimo skierowania do niej wezwania do zapłaty, nie uiszczyła należności dochodzonej w przedmiotowej sprawie.

Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2022 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy, VIII Wydział Gospodarczy oddalił wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 12 grudnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, VIII Wydział Gospodarczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie orzeczenia pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zażądał zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na wstępie uzasadnienia sprzeciwu pozwany podniósł zarzut nieistnienia roszczenia dochodzonego przez powódkę, wskazując na jego umorzenie dokonane oświadczeniem o potrąceniu z dnia 26 maja 2022 r. Według pozwanego, powódka została obciążona karą umowną równą kwocie faktycznej szkody pozwanego w wyniku tego, iż dopuściła się rażącego pogwałcenia kontraktu poprzez przeładunek towaru na inny, nieujęty w zleceniu pojazd, manipulowanie ładunkiem i w konsekwencji następcze trudności w jego rozładunku oraz uszkodzenia, na które klient pozwanego narzekał na rozładunku. Podstawą twierzeń strony pozwanej był pkt 36 Ogólnych Warunków Zlecenia z dnia 13 maja 2020 r., do których – według pozwanego – odsyłało zlecenie transportowe. Zwrócono również uwagę, iż kara umowna została potrącona jedynie do wysokości odpowiadającej kwocie faktycznej szkody doznanej przez pozwanego, pomimo kontraktowej możliwości żądania dwukrotności frachtu. W opinii pozwanego bronił on swoich interesów i nie zamierzał wzbogacić się kosztem powódki.

W replice na sprzeciw od nakazu zapłaty opatrzonym datą 19 stycznia 2023 r. powódka – powołując się na postanowienia Konwencji CRM wskazała, że świadczenie przewoźnika wynikające z umowy przewozu nie ma charakteru osobistego. Powódka podniosła, że zawarta pomiędzy stronami umowa została zawarta zgodnie z jej właściwością. Według powódki, postanowienie Ogólnych Warunków Zlecenia pozwanego o braku możliwości powierzenia wykonywania umowy przewozu osobie trzeciej jest sprzeczne z Konwencją CRM, z właściwością umowy przewozu oraz z ogólnymi zwyczajami przyjętymi na rynku przewozu międzynarodowego. Strona powodowa argumentowała też, że w świetle Konwencji CRM nie istnieją zakazy korzystania z podwykonawców, wykonywania podleceń czy przeładunku towaru. Powódka podkreśliła, że nie zaakceptowała warunków zlecenia, bowiem ich nie podpisała. Następnie powódka wniosła o dokonanie przez Sąd miarkowania kar umownych dochodzonych przez pozwanego. Zdaniem strony powodowej, wysokość kary umownej jest rażąco wygórowana, ma niewielki związek z faktyczną realizacją zlecenia, zaś wierzyciel nie poniósł szkody. Oprócz powyższego, powódka wskazała, że jako zleceniobiorca nie miała realnego wpływu na treść łączącego strony zlecenia, które stanowiło wzorzec umowny

narzucony przez stronę pozwaną. Tym samym, powódka zarzuciła pozwanemu naruszenie prawa w zakresie równości stron umowy.

Następnie pozwany wniósł jak dotychczas (pismo z dnia 16 lutego 2023 r.). Strona pozwana zarzuciła, że wniosek o miarkowanie kary umownej jest zupełnie niezasadny, bowiem pozwany dochodzi kary umownej w wysokości dokładnie odpowiadającej szkodzie. W jego opinii doszło do niejako samomiarkowania kary umownej, którego intencją jest wyrównanie szkody spowodowanej rażącym zaniechaniem powódki w postaci przeładowania towaru na inną ciężarówkę, wadliwego rozmieszczenia towaru i w konsekwencji problemów z rozładunkiem przez klienta pozwanego, który poniósł koszty zamawiania dodatkowego sprzętu do rozładunku.

Na rozprawie odbywającej się w dniu 24 marca 2023 r. pełnomocnik pozwanego wniósł jak dotychczas.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony niniejszego postępowania pozostawały w stałych stosunkach gospodarczych.

okoliczność bezsporna

Pozwany w dniu 18 marca 2022 r. przyjął od przedsiębiorstwa (...) zlecenie wykonania przewozu.

Łaładunek miał nastąpić w dniu 21 marca 2022 r., pomiędzy 7:00 – 15:00, w S. (Polska), zaś rozładunek zaplanowano na dzień 23 marca 2022 r., w godzinach od 8:00 do 13:00, w G. (Szwecja). Wskazano, iż przewożonym towarem będą podesty na palecie 3,5 m. Wysokość frachtu określono na kwotę 1 025,00 euro netto, tj. 1 260,75 euro brutto.

dowód: zlecenie spedycyjne dla (...) nr (...) (k. 50-51).

Tego samego dnia – 18 marca 2022 r., pozwany – przy pomocy komunikatora (...) zlecił powódce przewóz towaru (podesty na palecie 3,5 m) na trasie (...) (Polska) – G. (Szwecja).

Łaładunek towaru miał mieć miejsce w dniu 21 marca 2022 r., w godzinach od 7:00 do 15:00, natomiast rozładunek – dnia 23 marca 2022 r., między 8:00 – 13:00. Zastrzeżono, iż kierowca odpowiedzialny jest za odpowiednie zabezpieczenie ładunku. Strony ustaliły wysokość frachtu na kwotę 925,00 euro netto, tj. 1 137,75 euro brutto, płatny w terminie 60 dni od daty dostarczenia wymaganych dokumentów. Jako formę płatności wskazano przelew.

Z treści stosunku prawnego łączącego strony wynikało, że w sprawach nieuregulowanych w/w zleceniem stosuje się Ogólne Warunki Zlecenia z dnia 13 maja 2020 r., które były dostępne na stronie (...).

Stosownie do pkt 32 Ogólnych Warunków Zlecenia z dnia 13 maja 2020 r. zakazuje się przeładunku jakiegokolwiek manipulowania ładunkiem po opuszczeniu miejsca załadunku oraz doładowywania ładunków w czasie wykonywania Zlecenia, których transportu nie zlecił Zleceniodawca, chyba, że z treści zawartego Zlecenia wynika co innego. Złamanie zakazu, poza naprawieniem szkody w przypadku jej powstania, skutkować będzie nałożeniem na Zleceniobiorcę kary umownej w wysokości 2-krotności kwoty frachtu (wynagrodzenia określonego w treści Zlecenia). Zapłata kary umownej nie zwalnia Zleceniobiorcy z obowiązku zapłaty roszczeń Zleceniodawcy przekraczających wysokość kary umownej – takie mogą być dochodzone przez Zleceniodawcę na zasadach ogólnych.

dowód: zlecenie dla przewoźnika nr (...) (k. 16-17), ogólne warunki zlecenia z dnia 13.05.2020 r. (k. 64v.).

Powódka wykonała przewóz, korzystając w tym zakresie z usług kolejnego przewoźnika.

Rozładunek towaru nastąpił z 1-dniowym opóźnieniem, bowiem został zaplanowany na dzień 23 marca 2022 r., a ostatecznie towar odebrano w dniu 24 marca 2022 r.

dowód: dokument (...) (k. 18-18v.), faktura (...) (k. 19), korespondencja e-mailowa (k. 49), zeznania świadka A. P. (1) (k. 95v.-96v.).

W związku z wykonanym zleceniem, dnia 28 marca 2022 r. powódka wystawiła na rzecz pozwanego fakturę VAT nr (...) na kwotę 5 351,52 zł, tytułem „usługi spedycji: (...) (PL) – (...) (SE) [925.00 EUR, kurs: 1 EUR = 4.7036 PLN z dnia 2022-03-23]”. Termin płatności został określony na 60 dni, do dnia 27 maja 2022 r.

dowód: faktura (...) (k. 19).

Pozwany w dniu 29 marca 2022 r. wystawił na rzecz firmy (...) fakturę VAT opiewającą na kwotę 5 930,06 zł brutto tytułem usługi spedycyjnej nr (...), zakreślając termin płatności na 21 dni, do dnia 19 kwietnia 2022 r.

Następnie, w dniu 8 kwietnia 2022 r. pozwany dokonał korekty w/w faktury VAT pomniejszając jej wartość o 2 892,71 zł brutto. Wówczas wystawił fakturę korygującą nr (...) opiewającą na sumę 3 037,35 zł brutto, w której wskazano, iż przyczyną dokonania korekty była zmiana stawki frachtu. Termin płatności został określony na 21 dni, do dnia 4 maja 2022 r.

dowód: faktura korygująca VAT nr (...) (k. 53), faktura VAT nr (...) (k. 52).

W dniu 4 kwietnia 2022 r. powódka wystawiła pozwanemu fakturę VAT nr (...) z tytułu „usługi spedycji: Ł. (PL) – O. (SE) [350.00 EUR, kurs: 1 EUR = 4.6525 PLN z dnia 2022-03-31]” na kwotę 2 002,91 zł, płatną w terminie 45 dni, do dnia 19 maja 2022 r.

dowód: faktura (...) (k. 20).

Pozwany w dniu 8 kwietnia 2022 r. wystawił w stosunku do powódki notę obciążeniową nr (...) na kwotę 2 351,80 zł tytułem kary umownej wynikającej z pkt 32 Ogólnych Warunków Zlecenia oraz za manipulowanie ładunkiem. Przedmiotowy dokument dotyczył wykonania przewozu na trasie (...) (Polska) – G. (Szwecja). Termin płatności określono na 7 dni, do dnia 15 kwietnia 2022 r.

dowód: nota obciążeniowa (k. 24).

Pismem z dnia 8 kwietnia 2022 r. pozwany zgłosił na adres (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. reklamację dotyczącą zlecenia transportowego nr (...) z dnia 18 marca 2022 r.

W treści pisma pozwany wskazał, że w myśl w/w zlecenia, rozładunek towaru zaplanowano na dzień 23 marca 2022 r., podczas gdy faktyczna dostawa miała miejsce następnego dnia.

Jednocześnie pozwany przekazał, że obciąża finansowo adresata z tytułu niezgodnionego przepakowania towaru na inny pojazd, bowiem jego załadunek odbył się na aucie o innych numerach rejestracyjnych ((...)) od tego, który dostarczył towar odbiorcy ((...)). Pozwany podał także, iż doszło do utrudnienia rozładunku, z uwagi na umieszczenie innego towaru na ładunku należącym do kontrahenta pozwanego.

Z uwagi na powyższe, do zgłoszenia reklamacyjnego pozwany dołączył notę obciążeniową na kwotę 500,00 euro, o którą obniżono ustalone wynagrodzenie za wykonany przewóz. Pozwany wyjaśnił, że kara umowna wynikała z pkt 32 Ogólnych Warunków Zlecenia z dnia 13 maja 2020 r.

dowód: zgłoszenie reklamacyjne (k. 22-23).

W dniu 19 kwietnia 2022 r. pozwany wpłacił na rzecz swojego kontrahenta – (...) M. P., kwotę 3 037,35 zł.

dowód: potwierdzenie transakcji (k. 54).

W dniu 22 kwietnia 2022 r. powódka otrzymała zgłoszenie reklamacyjne wraz z notą obciążeniową.

Pismem z dnia 27 kwietnia 2022 r., powódka zakwestionowała zasadność zgłoszenia reklamacyjnego oraz podstawę wystawienia noty obciążeniowej, jednocześnie wzywając pozwanego do uregulowania całości należności z faktury nr (...), tj. 5 351,52 zł

dowód: odpowiedź na notę obciążeniową (k. 25-26).

Pismem opatrzonym datą 26 maja 2022 r., działający w imieniu i na rzecz strony pozwanej – Ł. K., złożył względem powódki oświadczenie o dokonaniu potrącenia z wierzytelności udokumentowanej notą obciążeniową nr (...) z dnia 8 kwietnia 2022 r. (2 351,80 zł) z wierzytelnością przysługującą powódce w kwocie 5 351,52 zł, a wynikającą z faktury nr (...). Wobec powyższego, pozwanemu pozostała do zapłaty na rzecz strony powodowej suma 2 999,72 zł.

Ł. K. był skutecznie umocowany do składania oświadczeń o potrąceniu wierzytelności w imieniu pozwanego.

Oświadczenie o potrąceniu wpłynęło do powódki w dniu 5 czerwca 2022 roku.

dowód: oświadczenie o potrąceniu wierzytelności (k. 28), dokument kompensaty nr (...) (k. 29), pełnomocnictwo (k. 89).

Pismem datowanym na dzień 7 czerwca 2022 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 5 351,52, tj. należności za fakturę nr (...), w nieprzekraczalnym terminie 5 dni od dnia doręczenia niniejszego wezwania. Jednocześnie wskazano, że w sytuacji braku spłaty zadłużenia powódka będzie mogła skierować sprawę do Sądu.

dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty (k. 30).

Dnia 10 czerwca 2022 r. pozwany uiszczył na rzecz powódki kwotę 5 002,63 zł tytułem faktur nr (...).

dowód: potwierdzenie przelewu (k. 21).

Pismem z dnia 5 maja 2022 r. pozwany poinformował powódkę, że jego stanowisko w kwestii nałożonej kary umownej za jakość zrealizowanego zlecenia transportowego pozostaje niezmiennie.

Jednocześnie pozwany wyjaśnił, że w/w kara umowna nie wynikała z faktu opóźnienia dostawy, tylko z rażąco niskiej jakości zamówionej usługi, a w szczególności przeładowania towaru na inne auto oraz umieszczenia go pod innym ładunkiem. W treści pisma, pozwany podał również, że należność wynikająca z wystawionej noty obciążeniowej odpowiada kwocie straty, którą poniósł w wyniku działań powódki.

dowód: pismo pozwanego (k. 55), korespondencja e-mailowa (k. 56).

Wskazany stan faktyczny ustalono na podstawie w/w dokumentów prywatnych, których wiarygodności żadna ze stron nie kwestionowała – również Sąd nie znalazł podstaw, aby odmówić im wiarygodności.

Sąd uwzględnił zeznania świadka A. P. (1) w zakresie, w jakim korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w postępowaniu sądowym. Warto wskazać, że rzeczony świadek posiadał bardzo ogólną wiedzę na temat okoliczności niniejszej sprawy, ograniczając się w zasadzie do kwestii samego zlecenia transportowego i wykonania przewozu. Świadek A. P. (2) potwierdziła, iż nastąpiło przeładowanie towaru do innego pojazdu oraz, że doszło do 1-dniowego opóźnienia w rozładunku towaru. Jednakże świadek ten nie wiedziała, co było rzeczywistą przyczyną nałożenia kary umownej na powódkę. Co więcej, świadek A. P. (2) nie potrafiła określić momentu zawarcia umowy pomiędzy stronami, a ponadto w sposób niejasny, niespójny i nierzeczowy opisała okoliczności towarzyszące przedstawieniu powódce Ogólnych Warunków Zlecenia pozwanego. Tym samym przedmiotowy dowód należało uznać za małowartościowy i niemający istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego procesu.

Sąd na podstawie art. 130⁴ § 1-5 kpc pominął dowód z zeznań świadka A. H., albowiem pełnomocnik powódki nie uiścił zaliczki na poczet zwrotu kosztów dojazdu tego świadka zgodnie z zarządzeniem z dnia 4 stycznia 2023 r. w wyznaczonym terminie. Należy uwypuklić, że zobowiązanie do uiszczenia przedmiotowej zaliczki zostało doręczone pełnomocnikowi powódki w dniu 21 stycznia 2023 r. (k. 71 i 73 akt).

Sąd na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 kpc pominął dowód z pkt VIII. 6 i VIII. 7 pozwu, który obejmował zwrócenie się do Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy o przesłanie Jednolitych Plików Kontrolnych i deklaracji VAT pozwanego za okres styczeń 2022 r. – czerwiec 2022 r. oraz zwrócenie się do Szefa KAS, będącego właścicielem informacji dotyczących ewidencji VAT pozwanego, Jednolitych Plików Kontrolnych i deklaracji VAT za pośrednictwem Departamentu Analiz Ministerstwa Finansów, o przesłanie Jednolitych Plików Kontrolnych i deklaracji VAT pozwanego za okres styczeń 2022 r. – czerwiec 2022 r., albowiem uznał go za udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy. Strona pozwana nie kwestionowała roszczenia co do zasady ani co do wysokości, ale podniosła, że wygasło ono wskutek potrącenia.

W trakcie rozprawy z dnia 24 marca 2023 r. pełnomocnik pozwanego cofnął wniosek o przesłuchanie świadka J. B..

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie niewątpliwie doszło do zawarcia umowy przewozu o charakterze międzynarodowym, a zatem do oceny stosunku prawnego łączącego strony winno się w pierwszej kolejności stosować przepisy Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) z dnia 19 maja 1956 r. (Dz. U. z 1962 r. Nr 49, poz. 238 z późn. zm.). Z treści art. 1 tej Konwencji wynika bowiem, że znajduje ona zastosowanie do wszelkich umów o zarobkowy przewóz towarów pojazdami niezależnie od miejsca zamieszkania i przynależności stron, jeżeli miejsce przyjęcia przesyłki do przewozu i miejsce przewidziane dla jej dostawy, znajdują się w dwóch różnych krajach, z których przynajmniej jeden jest krajem umawiającym się. Co istotne, postanowienia Konwencji CMR mają pierwszeństwo przed prawem krajowym, które znajduje zastosowanie tylko wówczas, gdy Konwencja do niego odsyła, albo gdy pewnych kwestii w ogóle nie reguluje (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2003 r., sygn. CK 264/02, LEX nr 172824).

Nadto Sąd zważył, iż w myśl z art. 774 k.c. przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy. Umowa przewozu ma charakter umowy konsensualnej, jest umową odpłatną i wzajemną. Objęte jej treścią zobowiązania stron dochodzą do skutku solo consensu.

Art. 3 Konwencji CRM stanowi, że przy stosowaniu niniejszej Konwencji przewoźnik odpowiada, jak za swoje własne czynności i zaniechania, za czynności i zaniechania swoich pracowników i wszystkich innych osób, do których usług odwołuje się w celu wykonania przewozu, kiedy ci pracownicy lub te osoby działają w wykonaniu swych funkcji.

W myśl art. 23 ust. 5 Konwencji CRM w razie opóźnienia dostawy, jeżeli osoba uprawniona udowodni, że wynikła stąd dla niej szkoda, przewoźnik obowiązany jest zapłacić odszkodowanie, które nie może przewyższyć kwoty przewoźnego.

Z kolei zgodnie z art. 68² kc jeżeli przedsiębiorca otrzymał od osoby, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, ofertę zawarcia umowy w ramach swej działalności, brak niezwłocznej odpowiedzi poczytuje się za przyjęcie oferty.

W okolicznościach sprawy wyjaśnić należy, że zawarto umowę przewozu. Doszło do ustalenia oznaczenie trasy przewozu (zasadniczo punktu początkowego i końcowego takiej trasy), określenie wynagrodzenia przewoźnika oraz przedmiotu przewozu. Powódka nie zakwestionowała samego wdrożenia (implementacji) zapisów OWZ, choć podniosła nieważność tych postanowień, do czego Sąd odniesie się w dalszej części uzasadnienia. Sama powódka przyznała, że strony prowadziły długofalową, pomyślenie przebiegającą współpracę (str. 5 pozwu; k. 7). Sąd uznaje, że OWZ wiązały strony przy uwzględnieniu art. 68[2] kc w zw. z art. 384 § 2 zd. 1 kc.

Zgodnie z treścią art. 498 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Jak wynika natomiast z treści przepisu art. 499 k.c. potrącenia dokonuje się poprzez oświadczenie złożone drugiej stronie.

Wskazać przy tym należy, że aby można było uznać, iż potrącenie było skuteczne, pozwany zobowiązany jest wykazać, że oświadczenie o potrąceniu dotyczyło wierzytelności, które jemu rzeczywiście przysługiwały. Jak bowiem powszechnie się przyjmuje w orzecznictwie oświadczenie o potrąceniu nie może bowiem stanowić samo w sobie źródła kreacji wierzytelności, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w treści zaoferowanych dowodów.

Zasadność i wysokość roszczenie powódki nie była sporna (k.47, str. 3 sprzeciwu od nakazu zapłaty). Powódka udowodniła wykonanie umów i wysokość należnego jej frachtu. Spór sprowadzał się co do zarzutu potrącenia.

W niniejszej sprawie pozwany potrącił z częścią przysługującego powodowi wynagrodzenia, w wysokości dochodzonej niniejszym postępowaniem, karę umowną naliczoną powodowi za niedotrzymanie warunków zlecenia tj. niezgodnego przepakowania. Zarzut potrącenia został skutecznie podniesiony w oparciu o oświadczenie o potrąceniu (k.28) poprzedzone wezwaniem do zapłaty (nota obciążeniowa k.24), w którym termin płatności wskazano na 15 kwietnia 2022 roku.

Odnośnie kluczowego zarzutu strony powodowej (odnoszącego się do skuteczne złożonego zarzutu potrącenia przez stroną pozwaną), że zapisy OWZ były nieważne trzeba przypomnieć, że z dokumentów przedłożonych przez strony wynika, że kara umowna dotyczyła przełożenia ładunku – a nie opóźnienia w dostawie towaru. Pełnomocnik strony powodowej zdaje się tego nie zauważył bowiem z pisma pełnomocnika strony powodowej datowanego na 19 stycznia 2023 roku (k.75-78) odnosi się do pkt 21 OWZ podczas gdy kara umowna została nałożona za naruszenie pkt 32 OWZ. Również zarzutu dotyczące pkt 13 i 25 OWZ (str. 3 z pisma pełnomocnika strony powodowej datowanego na 19 stycznia 2023 roku) i ich nieważności nie mają znaczenia w okolicznościach sprawy ponieważ kara umowna została nałożona za naruszenie pkt 32 OWZ. Ważności tego zapisu strona powodowa nie podnosiła. Sąd nie znalazł podstaw do uznania, że jest on nieważny w oparciu o art. 58 § 1 kc w zw. z art. 353[1] kc.

W ocenie Sądu pkt 32 OWZ nie jest zapisem sprzecznym z istotą czy właściwością umowy przewozu, bowiem powszechnie przyjmuje się, że przewoźnicy korzystają z podwykonawców, dokonują podzleceń. Zapis tego nie zabrania, ale zakazuje przeładunku i manipulowania ładunkiem bez zgody zleceniodawcy. Jest to zrozumiałe zabezpieczenie interesów zlecającego. Podkreślić należy, że strony prowadziły współpracę od dawna i nigdy nikt nie kwestionował warunków OWZ.

Znaczenie w przedmiotowej sprawie miały zapisy art. 41 konwencji, które stanowią, że z zastrzeżeniem postanowień artykułu 40 jest nieważna i pozbawiona mocy każda klauzula (umowna), która pośrednio lub bezpośrednio naruszałaby postanowienia niniejszej konwencji. Nieważność takich klauzul nie pociąga za sobą nieważności pozostałych postanowień umowy. Nie jest więc dopuszczalne zastrzeżenie w umowie kary umownej tylko z tych tytułów, które są unormowane w konwencji CMR jako wymagające od osoby uprawnionej dowodu szkody (np. z tytułu opóźnienia czy zaginięcia ładunku).

W realiach niniejszej sprawy stwierdzić należy zatem, że zastrzeżenie kary umownej za przeładunek albo doładunek (pkt 32 OWZ) nie przewidziany w zleceniu transportowym, nie jest uregulowane przepisami konwencji CMR, a zatem zawarcie umowy, na podstawie której nie wolno byłoby przewoźnikowi dokonać przeładunku albo doładunku i zastrzeżenie w zleceniu transportowym kary umownej za niedotrzymanie tego zobowiązania, nie sprzeciwia się obowiązującym przepisom prawa.

Innymi słowy zastrzeżenie kary umownej w myśl pkt 32 OWZ nie popadało w sprzeczność z ochronnymi przepisami tej Konwencji. Zastrzeżenie kary umownej za przeładunek i manipulowanie ładunkiem nieprzewidziany w zleceniu transportowym, nie jest uregulowane przepisami konwencji CMR, a zatem zawarcie umowy, na podstawie której nie wolno byłoby przewoźnikowi dokonać przeładunku i manipulowania ładunkiem i zastrzeżenie w zleceniu transportowym kary umownej za niedotrzymanie tego zobowiązania, nie sprzeciwia się obowiązującym przepisom prawa.

Powódka podniosła zarzut miarkowania naliczonej kary.

Przypomnieć tutaj trzeba, że w myśl art. 483 § 1 kodeksu cywilnego można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody (art. 484 § 1 k.c.

Zgodnie zaś z art. 484 § 2 k.c. jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. Jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie treść omawianego przepisu wskazuje na silne powiązanie kary umownej z instytucją naprawienia szkody, co implikuje określone skutki prawne, zwłaszcza w zakresie możliwości żądania przez dłużnika miarkowania kary umownej (Wyrok SN z dnia 30 listopada 2006 r., I CSK 259/06, LEX nr 398369).

Przepis art. 484 § 2 k.c. zezwala na obniżenie wysokości kary umownej na żądanie dłużnika, jeżeli zobowiązanie jest w znacznej części wykonane albo gdy kara umowna jest rażąco wygórowana, czyli wówczas, gdy w przekonaniu organu orzekającego istnieje dysproporcja między poniesioną szkodą a wysokością kary umownej.

Wskazuje się również, że przepis art. 484 § 2 k.c. o możliwości miarkowania odszkodowania na żądanie dłużnika należy do przepisów tzw. prawa sędziowskiego, a sama regulacja nie zawiera jakichkolwiek wyłączeń. Norma może znaleźć zatem zastosowanie w sytuacji, gdy w świetle oceny określonego stanu faktycznego można mówić o tym, że kara umowna w zastrzeżonej wysokości jawić się będzie jako nieadekwatna (Wyrok SA w Katowicach z dnia 17 grudnia 2008 r., V ACa 483/08, LEX nr 491137).

W komentowanym przepisie nie wskazano stanów faktycznych co do przesłanek uzasadniających miarkowanie kary umownej, pozostawiając ich ustalenie uznaniu sędziowskiemu uwzględniającemu okoliczności konkretnej sprawy. Katalog kryteriów pozwalających na zmniejszenie kary umownej jest zatem otwarty (Wyrok SN z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 401/10, LEX nr 1108517; Wyrok SN z dnia 23 maja 2013 r., IV CSK 644/12, LEX nr 1365722). Takie rozwiązanie zapewnia możliwość elastycznego stosowania miarkowania kary umownej (Wyrok SN z dnia 15 października 2008 r., I CSK 126/08, LEX nr 484662).

Jeśli zaś chodzi o wskazane w przepisie kryteria to przyjmuje się, iż „rażące wygórowanie” jako okoliczność uzasadniająca miarkowanie kary umownej musi być postrzegana jako porównanie rozmiaru poniesionej szkody w wyniku naruszenia zobowiązania w stosunku do wysokości zastrzeżonej kary umownej zaś „znaczne wykonanie” jest postrzegane jako część wykonania zobowiązania przekraczająca jego połowę. Ocena, czy zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, powinna następować na podstawie kryterium przydatności przedmiotu świadczenia dla wierzyciela oraz z punktu widzenia kryteriów wykonania zobowiązania ustanowionych w art. 354 k.c.

Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy wskazać trzeba, że naliczona kara nie powinna być miarkowana. Przede wszystkim wskazać tutaj należy, że strona powodowa, która podniosła ten zarzut nie udowodniła żadnych okoliczności, które mogłyby skutkować uwzględnieniem tego zarzutu. Z zeznań jedyne go świadka wynika, że strona pozwana poniosła szkodę majątkową ponieważ została obciążona przez swojego kontrahenta karą umowną z uwagi na nieprawidłowe wykonanie przez stronę powodową umowy. Oczywiście fakt istnienia szkody nie ma znaczenia dla możliwości nałożenia kary umownej, ale ta okoliczność ma znaczenia przy zarzucie miarkowania kary umownej.

Strona pozwana nie obciążyła strony powodowej karą umowną równą przewoźnemu. Takie działanie i żądanie strony pozwanej byłoby rażąco wygórowanym w rozumieniu art. 484 § 2 kc. W okolicznościach sprawy nałożenie kary umownej na powódkę w wysokości 2.351,80 zł stanowiło niecałe 50% przysługującego jej wynagrodzenia za wykonany przewóz. Przy czym należy pamiętać o tym, że strona powodowa bez żadnego uzasadnienia dokonała doładowania na naczepę, co skutkowało ostatecznie opóźnieniem i nałożeniem na stronę pozwaną kary przez jej kontrahenta.

Wprawdzie obciążenie pozwanego karą umowną przez jego kontrahenta nie mogło przesądzać o zasadności obciążenia karą umowną powoda, niemniej jednakże okoliczność tę należało wziąć pod uwagę przy ocenie zasadności jej wysokości, podobnie jak zachowanie strony powodowej, która wbrew zobowiązaniu, dokonała manipulowania ładunkiem, co generuje po jego stronie dodatkowy zysk, które to zachowanie nie może być uznane za działanie zgodne z zasadami uczciwości kupieckiej i zasługiwać na ochronę. Sąd miał przy tym również na względzie, iż przyczyny dokonania manipulowania ładunkiem nie zostały w żaden sposób uzasadnione przez powoda.

Z uwagi na skuteczny zarzut potrącenia (opisany w sprzeciwie jako zarzut nieistnienia roszczenia) Sąd oddalił powództwo co do żądania kwoty 2351,80 zł na podstawie art. 6 kc w. zw. z art. 483 kc w. zw. z pkt 32 OWZ. Przypomnieć należy, że oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 kc). Zapłata należności dochodzonej w pozwie tj. kwoty 2351,80 zł nastąpiła wskutek oświadczenia o potrąceniu z dnia 26 maja 2022 roku, które miało skutek od 16 kwietnia 2022 roku- dzień po terminie płatności wskazanym w nocie obciążeniowej numer (...) (termin płatności faktury numer (...) upływał 27 maja 2022 roku-k.19) czyli przed terminem płatności FV. W odniesieniu do okresu pomiędzy powstaniem stanu potrącalności a wykonaniem uprawnienia do potrącenia wygasł zatem obowiązek zapłaty odsetek. Tym samym nie ma podstaw do zasądzenia odsetek do tej części FV numer (...).

W zakresie żądania kwoty 186,23 zł (rekompensata, równowartość 40 euro) przypomnieć należy, że powódka spełniła swoje świadczenie a strona pozwana nie zapłaciła w terminie całego frachtu. Termin płatności z faktury numer (...) upływał 27 maja 2022 roku (k.19) a FV numer (...) upływał w dniu 19 maja 2022 roku podczas gdy pozwany wpłacił kwotę 10 czerwca 2022 roku (k.21), a oświadczenie o potrąceniu wpłynęło w dniu 6 czerwca 2022 roku ze skutkiem od 16 kwietnia 2022 – dzień po terminie płatności wyznaczonym z noty księgowej (k.24). Tym samym zapłata za FV numer (...) co do kwoty 2999,72 zł (FV opiewała na kwotę 5351,52 zł, a wskutek skutecznego potrącenia roszczenia wygasło co do kwoty 2351,80 zł) nastąpiła po terminie – tj. w dniu 10 czerwca 2021 roku (k.21).

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1. ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.

Kwota ta może być żądana od każdego niezapłaconego rachunku lub faktury, niezależnie od wysokości wynikającego z nich roszczenia. Jest również zupełnie niezależna od realnie poniesionych przez wierzyciela kosztów windykacji długów, jak również późniejszego zachowania się dłużnika polegającego na spłaceniu należności (wyrok Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. III CZP 94/15). Ratio legis wprowadzenia do systemu prawnego zryczałtowanej opłaty w kwocie 40 euro jest przecież zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, zaś sam przepis cytowanej ustawy stanowi implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 roku, traktującej o tej kwestii. Jedynie natomiast, gdy wierzyciel wykaże, że poniósł koszty windykacji w wysokości wyższej niż 40 euro, może dochodzić tej wyższej kwoty, na podstawie art. 10 ust. 2 wspomnianej ustawy, co nie znajduje zastosowania w realiach tego procesu. Wynika z tego, że domagając się równowartości kwoty 40 euro przeliczonej na złote, powód nie ma obowiązku wykazania, że poniósł jakiegokolwiek koszty windykacji, a jego obowiązek sprowadza się do dowiedzenia, że dłużnik popadł w opóźnienie. Opłata stanowi niejako środek dyscyplinujący dla podmiotów gospodarczych, który ma stanowić asumpt do terminowego, rzetelnego realizowania płatności.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd stanął na stanowisku, że żądanie kwoty 186,23 zł (rekompensata, równowartość 40 euro) mając na uwadze żądanie z pozwu jest zasadne. Odsetki od tej kwoty zasądzono na podstawie art. 481 § 1 kc.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów wyrażoną w art. 100 k.p.c. Na koszty procesu po stronie powoda w kwocie 1117 zł złożyły się opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, opłata od pozwu 200 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 900 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie), a po stronie pozwanej -900 zł- brak dowodu uiszczenia opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł- wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 900 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Powódka wygrała proces w 7% (zasądzono 186,32 zł podczas gdy domagała się 2538,12 zł) i należało się jej od pozwanego tyleż procent poniesionych kosztów tj. 78,19 zł (7% x 1117 zł), zaś pozwanemu od powódki należała się tytułem kosztów kwota 837 zł (93% z 900 zł). Różnica wynosiła 758,81 zł i została zasądzona od powódki na rzecz pozwanej w punkcie III sentencji wyroku.

Sędzia Tadeusz Górka